

[Hanne Reintoff.]

tager fat på dem nu og forsøger at få dem grundigere belyst og forhindre skaderne, og jeg tror, det bliver meget, meget dyrere i den lange ende, hvis ikke det sker.

Kjær Rasmussen: Det er meget kort. Jeg tror, landbrugsministeren misforstod mig. Jeg stod ikke her og slog på stortromme for afskaffelse af landvæsenskommissionerne; jeg bad det udvalg, vi skal have nedsat, undersøge muligheden. I øvrigt kan jeg da lige oplyse, at det ikke er en tanke, som er helt fremmed for f. eks. Købstadforeningen, hvis man læser betænkningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslagene henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut.

(Lovforslaget (nr. 51) findes i tillæg A. sp. 1117, fremsættelsen i tidenden sp. 745).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Johan Nielsen: Dette forslag til lov om statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut er en videreførelse af en gammel lov, som blev til den 12. marts 1955 med det formål at yde første-prioritetslån til færøske fiskerfartøjer op til 50 pct. af vurderingssummen. Det er en god lov, og jeg tror ikke, jeg siger for meget, når jeg slår fast, at der er ikke mange love, der er lavet i det høje ting, som har haft større betydning for det færøske erhverv end denne lov.

Desværre viste det sig efter nogle års forløb, at de muligheder, som loven indebar, ikke blev udnyttet så meget, men det skyldtes tidernes ugunst; kurstabet blev så stort, at de færøske fiskere, som havde brug for lån, søgte lån i Norge i stedet for, så rammen på 8 mill. kr., som kunne bruges pr. år, blev ikke udnyttet. I 1966 blev den, så vidt jeg husker, så lidet udnyttet, at man kun brugte 1,4 mill. kr., og det var vi lidt ked af af forskellige grunde, men så viste det høje ting og den danske stat sit storsind, så jeg kunne ønske, vi havde nogle fra Portugal her, for at jeg kunne fortælle dem, hvor tolerante danskere er. Den danske stat garanterede for obligationssalget, så færingerne altid kunne låne til parikurs. Det var en meget, meget storslået gestus, og den gør, at loven for fremtiden formentlig vil blive meget mere udnyttet, end den er blevet i den sidste tid.

Når vi betænker, at det færøske fiskerierhverv er under stadig udbygning, kan vi forstå, hvor meget brug der er for en sådan lov. Da loven i sin tid blev til, hørte jeg til blandt de naive, som troede, at man kunne udbygge det færøske fiskerierhverv på én gang; men i dag er det klart, at det ikke bliver gjort på én gang, og at vi næppe nogen sinde bliver færdig med at udbygge det færøske fiskerierhverv. Hertil kommer, at skibene er større og dyrere. Man skal lige i dag i Tórshavn tage imod en af de nyeste hækketrawlere — et skib, som koster henvend en halv snes millioner kroner, så man kan nok forstå, at der bliver brug for et lovforslag som dette. Jeg hilser det med glæde, og jeg kan tilsige socialdemokratiets velvillige behandling af det.

Hans Kjær: Finansministerens lovforslag tilsigter en forlængelse for en ny 5 års periode af den bestående ordning, hvorefter der gives statsgaranti for forrentning og tilbagebetaling af obligationslån, der er optaget af Færøernes Realkreditinstitut.

Jeg kan tilslutte mig hr. Johan Nielsens bemærkninger om instituttets værdi. Siden 1955, da det blev oprettet, har det utvivlsomt haft en overordentlig stor betydning for udbygningen af Færøernes hovederhverv. En fortsat statsgaranti er en nødvendig forudsætning for, at den ordning — som hr. Johan Nielsen også omtalte — der

[Hans Kjør.]

blev truffet i 1967 mellem instituttet og Danmarks Nationalbank, kan videreføres. Denne ordning sikrer obligationernes afsætning til parikurs, og ordningen har igen øget låneinteressens, efter at denne, som det blev omtalt, midlertidigt havde været svigtende. Det kan således oplyses, at instituttets årsberetning pr. 31. marts i år meddeler, at instituttet på det tidspunkt havde givet tilsagn om nye lån til 23 ansøgere til et samlet beløb på ca. 15,5 mill. kr., hvoraf størsteparten forventes udbetalt i indeværende regnskabsår. Det bør bemærkes, at finansministeren har oplyst, at siden statsgarantien blev gennemført i 1959, har staten ikke været påført udgifter til at opfylde forpligtelser for realkreditinstituttet i henhold til garantien. Yderligere skal nævnes, at det fremgår af den allerede nævnte årsberetning, at der ved regnskabsårets afslutning pr. 31. marts i år ikke resterende nogen forfalden terminsydelse.

Lovforslaget indebærer en forhøjelse af det årlige maksimum for garantien fra 8 mill. kr. til 10 mill. kr. og samtidig, at dette beløb kan benyttes elastisk inden for den totale ramme på 50 mill. kr. i 5 års perioden. Hermed imødekommes et ønske om ved en smidiggørelse at give instituttet et mere rationelt arbejdsgrundlag.

Det konservative folkeparti kan anbefale lovforslaget til vedtagelse i sin helhed.

P. E. Eriksen: Også venstre kan tilslutte sig dette lovforslag om at forlængede den gældende ordning. Vi kan alle være interesseret i en fortsat opbygning af de 17 beboede øer og i fremme af mulighederne for erhvervslivet, således at produktionen kan øges og dermed danne baggrund for forbedrede levevilkår for befolkningen.

Dermed tilslutning til lovforslaget.

Svend Hangaard: Færøernes vigtigste erhverv, fiskeriet, frister sin tilværelse under naturmæssigt meget barske vilkår og under en betydelig risiko. Der er derfor grund til ekstraordinære ordninger, hvorved den øvrige del af samfundet stiller sig delvis solidarisk med erhvervet. Der er, især med de større skibe, brug for en låneordning af et betydeligere omfang. Gribes der ikke ind med særlig støtte, vil øjeblik-

kelige muligheder eller måske snarere mangel på øjeblikkelige muligheder give meget store udsving, både hvad obligationskursen og lånemuligheden som helhed angår. Det er mit indtryk, at den hidtidige ordning har virket godt, og den har jo virket uden tab for staten som følge af dennes garanti. Det radikale venstre kan anbefale, at ordningen fortsætter på den måde, at Nationalbanken overtager obligationerne til pari, og at lånene statsgaranteres, samt at der bliver et forøget lånebeløb, der smidiggøres til inden for beløbsrammen og den 5-årige periode at kunne forfalde efter behov.

Djurhuus: Med den opgave at overveje spørgsmål i forbindelse med oprettelsen af et realkreditinstitut på Færøerne og fremsætte forslag til lov om oprettelsen af et sådant institut nedsatte statsministeriet den 21. august 1953 i henhold til afgivet løfte et udvalg med daværende finansminister Viggo Kampmann som formand. Udvalget, som jeg også var medlem af, afholdt sit første møde den 2. november 1953, og ved lov nr. 60 af 12. marts 1955 var et færøsk ønske og udvalgets forslag til lov om Færøernes Realkreditinstitut blevet til virkelighed.

Den 1. april 1956 havde instituttet en egenkapital på i alt 3,3 mill. kr., men efter 12 års virksomhed er egenkapitalen med reservefonds blevet til i alt 18,5 mill. kr. Siden oprettelsen har instituttet ifølge bemærkningerne til lovforslaget ydet lån til et samlet beløb af 73,2 mill. kr., der ved afdrag og indfrielse ved udgangen af regnskabsåret 1967-68 var nedbragt til ca. 29,5 mill. kr. Det samlede antal udlån var pr. 1. januar 1968 93, fordelt på 6 trawlere, 49 lineskibe og 38 dels dæks-, dels åbne både, der går under fællesbetegnelsen utrøddar-både.

Realkreditinstituttet udsteder 10-årige obligationer, der er statsgaranterede, idet der ved successive love er givet hjemmel for garanti for forrentning og tilbagebetaling af obligationerne. Af den pr. 1. januar 1968 cirkulerende obligationsmasse på 25,5 mill. kr. var 5,2 mill. kr. indgået i de færøske pengeinstitutters obligationsbeholdninger. Det er med tilfredshed, jeg i bemærkningerne til lovforslaget konstaterer, at staten ikke hidtil i henhold til garantierne i for-

[Djurhuus.]

bindelse med disse successive love har været påført udgifter for at opfylde instituttets forpligtelser.

Virkeliggørelsen af kreditforeningstanken, der første gang i 1909 blev indbragt for Færøernes lagting, har i den nuværende form haft stor betydning for opbygningsmulighederne for den færøske fiskerflåde. Den har gjort det muligt for os at komme i forbindelse med et kapitalånemarked, og dette er en af forudsætningerne for, at vi kan løse de opgaver, der trænger sig på erhvervsmæssigt i denne forbindelse, på en sådan måde, at vi kan være i stand til at skaffe vore søfolk og fiskere indtægtsmuligheder, der ikke alene ligger på højde med andre samfundsgrupper, men helst højere. Dette skulle være rimeligt og naturligt, når man tager i betragtning deres farlige og møjsomme erhverv og de afsavn af mange af hjemmelivets goder, det fører med sig, samt den samfundsmæssige betydning, erhvervet har.

Da betænkningen angående oprettelsen af et realkreditinstitut på Færøerne blev udarbejdet, ville de færøske medlemmer i udvalget gerne, at man fandt en form, hvorved obligationerne kunne omsættes til pari, men vi kom ikke dette nærmere end til denne formulering fra det samlede udvalg:

„Man går ud fra, at instituttet skal følge det almindelige hovedprincip, at udstedte kasseobligationer skal være fuldt dækkede af panteobligationer. Endvidere finder udvalget det rigtigt, at lånene udbetales kontant og så vidt muligt til parikurs“.

De første år lå kursen også tæt op mod pari og var f. eks. i 1959-60 på $99\frac{1}{2}$ - $98\frac{3}{4}$ med $5\frac{1}{4}$ pct. i nominel rente. Men så begyndte den at falde og kom helt ned på 85-86 og deromkring, mens den nominelle rente steg til 6 pct. Dette førte til, at landskassen måtte ud med de beløb, kurstabene krævede, og det var mange millioner kroner. Resultatet af denne skæve udvikling blev, at der måtte gøres forsøg på at skaffe penge også andetsteds fra, om fiskerflådens fornyelse skulle kunne gennemføres.

Til dækning for anskaffelse af tre filet-fabrikhækketrawlere à ca. 10 mill. kr.,

overdækkede lineskibe til saltfisk og kraftblokskibe med kølelast til sildefiskeri à 4-5 mill. kr. blev der opnået tilsagn om lån i Norge mod kontrahering dér og landsstyrets garanti for 75 pct. af anskaffelsessummen.

Hvis denne på en måde uheldige udvikling fortsatte, ville den til en vis grad overflødig gøre Færøernes Realkreditinstitut, og den ville samtidig torpedere færøsk skibsbyggeri. Følere fra færøsk side for at finde frem til en parikursordning for Færøernes Realkreditinstituts obligationer havde hidtil ikke mødt forståelse, men allerede i 1963 blev der fra Danmarks Skibskreditfond på grund af særlige omstændigheder fundet frem til den ordning, at visse af dens obligationsserier kunne omsættes til pari. Denne C-obligationsseriemasse og B-obligationsseriemasse er i dag på ca. 1,5 milliard kr. og til $5\frac{1}{2}$ pct.s rente for C-obligationsserierne fra 14. november 1967 og derefter.

Ordningen dannede forbillede, da der i efteråret 1967 med henblik på at eliminere kurstabet for Færøernes Realkreditinstituts obligationer blev etableret en midlertidig ordning, der sikrer instituttets obligationer parikursen, men til en rente på 6 pct., det vil sige $\frac{1}{2}$ pct. over skibskreditfondens nuværende rente — og her er det, vi fra færøsk side ræsonnerer: motivet, baggrunden, for hele denne ordning med parikurs og den lave rente, er viljen til at komme et erhverv til hjælp, der er i en vanskelig stilling på grund af visse omstændigheder. Samtidig støtter denne hjælp et andet erhvervs rentabilitet, nemlig skibsfartens, og denne støtte kommer ikke alene dette erhverv til gode inden for rigsgrænsen, men også udenfor. Vi konkluderer: vort fiskerierhvervs rentabilitet er stram og har behov for den lavest mulige rente for at kunne klare investeringslåne. Ville det ikke være en vis rimelighed og naturlighed i, at vort fiskerierhverv også fik adgang til den direkte støtte, denne lave rente giver både inden for som uden for rigsgrænsen? Selv synes vi, det burde kunne lade sig gøre, og jeg vil over for regeringen ved denne førstebehandling af forslag til lov om statsgaranti for obligationslån optaget af Færøernes Realkreditinstitut — som jeg takker regeringen for at have fremsat — henstille, at den anbefaler over for National-

[Djurhuus.]

banken, at renten for Færøernes Realkreditinstituts obligationer fra en bestemt dato, måske i indeværende år, bliver nedsat til 5½ pct. Yderligere vil jeg benytte lejligheden til over for det høje ting at fremsætte ønsket om, at jeg, som ikke er medlem af noget dansk politisk parti, får mulighed for som observatør at møde i de udvalg, hvor sager vedrørende Færøerne bliver behandlet.

I øvrigt vil jeg gå ind for regeringens lovforslag, der har den fordel fremfor den forudgående lovgivning på samme område, at det er en rammelo, der er smidigere, end lovgivningen har været på dette område før, og jeg vil henstille til andre at gøre det samme. Der har ikke været sagt noget om, at lovforslaget ønskes udvalgsbehandlet, og det vil jeg heller ikke fremsætte ønske om, for det har sin betydning, at det kan komme hurtigt gennem folketinget. Det har som regel også vist sig her vedrørende sager, som har haft med Færøerne at gøre, at der har været tværpolitisk enighed om deres vedtagelse, og denne tværpolitiske enighed takker jeg for.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for den overordentlig venlige tilslutning, dette lovforslag har fået fra alle sider. Specielt vil jeg rette en tak til vore to færøske repræsentanter, som med stor indsigt og viden om disse forhold har givet os en fornemmelse af lovforslagets betydning for det færøske erhvervsliv og dermed for Færøernes udvikling.

Hr. Djurhuus rejste spørgsmålet om en lavere rente på disse obligationer. Jeg kan ikke love ham noget i den retning på stående fod, men vil gerne overveje problemet inden lovforslagets anden behandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går lovforslaget direkte til anden behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om fornyelse af et statspræmieobligationslån.

(Lovforslaget (nr. 50) findes i tillæg A. sp. 1179, fremsættelsen i tidenden sp. 744).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Hans Lund: På socialdemokratiets vegne vil jeg gerne give tilslutning til det foreliggende lovforslag om fornyelse af statspræmieobligationerne fra 1954. Det er jo sådan, at obligationsejerne kan få deres obligationer indfriet, hvis de ikke længere ønsker at have chancen for at få den store gevinst. For staten må man sige, at det er en vældig fin forretning at låne penge til 4 pct., så vi giver altså tilslutning.

Jørgen Jensen: Også det konservative folkeparti kan give tilslutning til finansministerens lovforslag. Vi tror, det er rigtigt i den økonomiske situation at forsøge at fastholde den private opsparing ved at opfordre folk til at holde fast ved obligationerne. Hvis de ikke ønsker det, kan de altså få dem indfriet eller, hvad der er mere økonomisk fordelagtigt, gå hen og sælge dem i en bank eller sparekasse; jeg tror nemlig, obligationerne stadig væk ligger over pari.

Jens Frandsen: Det er en frivillig sag, om ihændeherne af præmieobligationer fortsat vil beholde dem. Jeg forudsiger nu, at de vil. Det er nyttigt at fastholde den opsparing, der her er placeret, og jeg kan anbefale lovforslaget i den foreliggende form.

Martin Pedersen: Jeg er i det store og hele enig i det, der allerede er sagt, og skal ganske kort på det radikale venstres vegne anbefale det foreliggende lovforslag til vedtagelse.

Finansministeren (Poul Møller): Jeg vil gerne takke for tilslutningen og håbe, at vi hurtigt kan få lovforslaget vedtaget.

Hermed sluttede forhandlingen.